

זוהי מהדורת חירום.

במשך שבועיים הביטו בקנאה עובדי העתונות היומית אל עבר העתונות השבועית, שהפיעה בתבניתה הרגילה, בעוד שהיומיים ירדו למהצת תבניתם. אולם באותה שעה הועמד בספק עצם קיומם של השבועונים — במשך חודש ימים לא נתקבלה כל הקצבת ניר, פקידים שהיו נפש משכו בכתפיהם, יצעו להם, לשאלו גיר מאת אלה שעוד יש להם... המו"לים התרוצצו בבתי הדפוס, שעוד שרדו בידם שרידים קטנים, נכנסו לחבובז גדולים על הנועשה בעולם ובמדינה. השבוע כלו כל הקצין, ואגודת השבועונים החליטה, כי כל השבועונים יופיעו כתבנית מוקטנת 4 עמודים. מכה זו, שירדה על השבועונים, פוגעת ברבבות קוראים, אשר השבועון, הנקרא בשלוה בסוף השבוע, הוא בעיניהם המקור העיקרי לאינפורמציה מקפת על הנועשה בעולם ובמדינה. לעתונים נשקפות סכנות כספר: כבר נמסרה הודעה, כי מחירי הגיר יעלו כדי 50%; חמרי הגלם, המשמשים את העתון, עלו בחודשים האחרונים 25% עד 100%. היותור על שארית המודעות — מקור ההכנסה העיקרי של השבועונים בעולם — קורץ חור נוסף בתקציב העתונות.

אחר שהעולם הזה (691, 692) פרסם את הודיעה על בתי הסוהר, הוצפה המערכה במבול של מכתבים — ההגבה היזקה ביותר, שהיתה עד כה למאמר מסוים, פרס לרפורטאג' על הוריי החללים (העולם הזה 678). בכל זאת התענינה המערכת (וקוראים רבים) דוקה בהגבתו של ציבור, המהיזה מעוט זעיר בין קוראי העתון: ציבור האסירים. הגהלת בתי הסוהר לא נתנה, אמנם, לגליונות אלה לחזור לתחומי בתי הסוהר (מטעמים מובנים ומוצקים), אולם בכל זאת נודעו לאסירים פרטי הרפורטאג'י, שעברו בתאים כפה לאוון.

יום אחרי פרסום החלק השני של הרפורטאג'י, הופיע במערכת צעיר בן 17, שחוזרר הצי שעה לפני כן מבית הסוהר ביפו, שם ישב 35 יום בעון עבירת תנועה (שהיגה בלי רשיון ותקיפת השוטרים שאסרו אותו). בצאתו מבין החומות, בא האסיר שר למערכת, כדי למסור דרישת שלום מטעם האסירים, להודות להעולם הזה על סיפורו, ולהוסיף כמה פרטים מאלפים השופכים אור על נקודת ההשקפה של האסירים. בין השאר מתאר הצעיר, בחוריישיבה לשעבר, כיצד משחית בתי הסוהר את הנוער המוכנס אליה. הגה סיפורו:

„אחרי פסה"ד הביאו אותי ליפו. ישבתי יומיים בתא הבידוד. אחר כך נכלאתי בתא פס" 14, היוע כהדר התורכים, מכיון שרוב הושביו עולים חדשים מתורכיה. שם ראית בפעם הראשונה חשיש, שהוגנב לתוך בתי הסוהר. האסירים שידלו אותי, ואני טעמתי בפעם הראשונה את הטעם המסחר.

כעבור 5 ימים הורעברתי ל„חדר הילדים", שהיה או בתא מס' 6. התא נועד לקלוט 6 איש, וישבו בו 14. אי אפשר היה לרדת בלילה מן המטה, כדי ללכת לבית השימוש (שהיה בתא, נפרד ע"י מחיצה נמוכה), מבלי לדרוך על ראשם של האסירים, שישנו על מזרונים על הארץ.

הילדים היו מודברים כמעט רק בקללות, מכים איש את חברו וניכר היה, שכולם פושעים מעודים. לכן ביקשתי את מנהל בתי הסוהר להחזיר אותי לתא של מבוגרים, שהיו פחות מושחתים. לבסוף העבירו את כל עבריני התנועה והשוק השחור לפני תאים מיוחדים (מס' 6 ו 10). שם ישבתי עד שיחרורי.

מתיחסים אל האסירים כאל כלבים. אחדים מן הסוהרים מכים את האסירים, ככל העולה על רוחם: כדי לגלות מקור של סיגריות או גפרורים, כעונש על פניה, שאינה מוצאת חן בעיניהם, בעד דיבור בשעת האוכל, או אי ההחזקת הידים על הגב בשעת הסידור בחצר.

לעומת זאת, ישנם כמה סוהרים, המתחמים אל האסירים כאל בני אדם. בין אלה כולטים הספרדים.

בבתי הסוהר שוררת הומוסקסואליות במידה ניכרת. נערים אחדים עושים זאת תמורת סיגריות; תמורת סיגריות יכול אסיר למצוא גם חבר שיכבס את בגדיו, ישטוף את רצפת תאו, ועוד.

אין זה נכון שקיים מגע כל שהוא בין אסירים ואסירות, כפי שסיפר העולם הזה האסירות לא הורשו מעולם להשתתף בהצגות קולנוע. כשהועברה אסירה אל מרפאה, דרך חצר האסירים, הכנסו כל האסירים לגיאהם. רק לפעמים שומעים את קול שירתן של האסירות מן האגף השני, הגובר על המולת הים.

בשיצאתי מבתי הסוהר קבלתי רק פתקה של שלוש שורות, המאשרת כי ישבתי בבתי הסוהר ושחררתי באותו יום. יצאתי לרחוב בלי פרוטה בכיס.

העולם הזה עזר, כמוכן, לאותו צעיר מהומם להתגבר על משכו הראשון. אם יעזר סיפורו, לעורר בלב הקוראים מחשבה על השפעת בתי הסוהר על הנערים הכלואים בו ולוא גם במקרה שיכול היה לקרות לרבים, הרי היתה העבודה כדאית.

ה ש ע ר

ערב אחד הזמינה פסנתרנית תל אביבית לביתה כמה ממכריה,

יודעי מוסיקה, מבקרים מושבעים לקונצרטים וכדומה, והשמיעה באוזניה כמה קטעים מעל גבי תקליטים. היא אלה, לדבריה, הקלטות חדשות של רובינשטיין וקורטו. שמעו המבינים והתפעלו. אמר אחד: „מיד מרגישים הרגעש ממש!" באש של רובינשטיין. אמר שני: „את רובינשטיין אכיר בכל תו, יש לו תפיסה יחידה במינה". אחר כך נוגן תקליט של קורטו והאזרחים החלו להשוות: לנתח את ההפרש בגוונים, את „השקפת העולם המוסיקלית" השונה, האופינית לכל אחד משני גדולי הפסנתר. כשאך נסתיימה הנגינה, נשמעו מעל התקליט גלים עבריות: „מצטערים מאד לאכזב את הקהל הנכבד, אך זו היתה נגינתה של דינה אברך..." אחד „המומחים" הסמיק, השני בירך את המוסיקאית בעלת ההומור, השלישי התענין במיוחד, איפה יוצרה מכונית ההקלטה... דינה אברך, 24, החיורת עתה לבמת הקונצרטים, היא מכל הבחינות כוכב בעצם עליון. „חזרות", משום שבחודש מאי 1948 האפילה הקפופוניה של המרגמות על המוסיקה של שופן. דינה, ששהתה אותו זמן באירופה, בניסיונה הראשון של „הכיבוש הגדול", חזרה לבטיסה -- תל אביב. למרות דמותה הנורבגית, היא צברית מאה אחוז: ברגש, בדיבור, בהליכות, נשקה היה — הפסנתר, היחידה — שרות תרבות. זה היה מספק מבחינת השמימה, פחות מספק מנקודת ראות אמנותית (פסנתרים מהרכוש הנוטושי. באך לחיילים עייפים, גרשוין לפני בטהובן).

גם לפני המלחמה, הבריקה דינה בכשרונה ויכולתה הפסנתרנית (קונצרטים עם שרות השידור, התזמורת הפילהרמונית, רסיטלים). עתה, בשלב השני, היא מתכוננת לקונצרטים חדשים וכמוכן, חושבת שוב על... חוץ לארץ. „אין מה לעשות..." אומרים האמנים.

הופעתה בחודש שעבר בקואצ'רטי (עם תזמורת קול ישראל, ירושלים) הפגינה מחדש את כשרונה ויכולתה. בשנת הבאה תופיע דינה אברך כמוזיאון תל אביב, (ראה סדר הוסיקה). הפעם בריסטל לשנת פסנתרנים ביחד עם נרשון ירצקי, הפסנתרן הירושלמי הרציני. דינה אומרת, שהיא משתגעת על המוסיקה מודרנית. „הלואי ויכולתי לנגן תכנית שכולה מודרנית, אבל אני מפחדת, שלא יבוא קהל". הפעם תנגן מוצרט — שופן — רחל. גם הם שותים משהו... מתלווצצת הפסנתרנית.

קאוויאר קומוניסטי

לתמהוני נתקלתי בהעולם הזה (692) בדיעה, אשר לפיה הבאתי מצרפת 2 מ"ו ודוח עם מאכלים צרפתיים וקאוויאר קומוניסטי.

מי כמוני יוכל להעריך את ההומור קל-הכנפים והיקר. אך במקרה זה, גרם לי הדרך אינדיבידואליות רבות. יידי דורשים

בתוקף את חלקם בשתי המזודות, ואשתי קוצפת: „היכן החבאת את הקוויאר?" -- ולפיכך אבקשם לתקן את טעותכם: לא הבאתי, לא שתיים ואפילו לא מזודה אחת עם מאכלים צרפתיים. ומכל תוצרת נס"י רונומיה סובייטית, הידועה לי ב"ה היטב, אחרי שנות נודדי בברית המועצות -- הקוויאר הוא הדבר האחרון המושך אותי. ד"ר יודיס מרגולין, תל אביב.

ספר לעורכים הרעבים של העולם הזה, אחד שאכל את המטענים, שלא הובאו.

עז השער.

לא די לכם, שהפכתם תמיד את תמונת השער מימין לשמאל, כך שהמצולמים בשער כותבים ואוכלים בידם השמאלית אלא, כעת העולם הזה (692) הרחקתם לכת, והפכתם את תמונת השער, כך שאני וגם חברי, כאשר החזקנו בתמונת השער, מיד הפכתו. יחזקאל חנוך, ירושלים.

נמו כל העולם, מרגישה אנדרה ז'ן בטוב, כשהיא עומדת על הראש.

הבו לנו גברים בשער! ודחילכום, קצי יותר דומים לבני אדם מאשר „פימי", וקצת למטה מגיל 90. אל תעקצו חזק יותר מדי, ואמרו לרותי, שתחליף את שמלתה. אני מוכנה להשאל לה אחת.

רחל, קרית מוצקין. המדשל מיטו (העולם הזה 693) הוא בן 59 בלבד.

המין היפה?

כמעט שבועות רצופים, שאתם מפרסמים על שער השבועון רק בנות. ההסכמה הכללית היא שהן המין היפה. ולא היא! אמר שופנהאור: יצור זה, נמוך הקומה, צר הכתפיים, רחב המתניים וקצר הרגליים -- רק השכל הגברי המעורפל ביד יצר המין יכול לקרוא אותן בשם המין היפה. יעקב צרפתי, ירושלים.

המלחמה בעיני הערבים.

מסתבר שזוחמד אל-געברי, ראש עיריית חברון (העולם הזה 692), אינו חסר חוש הומור. אפשר פשוט להתפעק מצחוק מן האופן בו בודק ראש עיריית חברון קנה של מקלע „ברון": הוא מסתכל בו בעין אחת ועוצם את השניה. כידוע, אפשר לבדוק את הקנה אך ורק באם הוצא מהמקלע.

מושה כרמי, ברניסט לשעבר. מה אין עושים למען הרושט?

דו"ח על בתי הסוהר

אולי אוכל לקבל כתובת אסירה, כדי לשלוח לו עתונים. רבים היו עושים כמוי, נ"ל, לו היה עתונכם יום „מבצע בידור וקריאה" למען האסיר.

אברהם שלום, ירושלים. הקורא אברהם שלום, קוראים אחרים, הרוצים לעשות כמותו, יכולים לשלוח עתונים לפי הכתובת: ועדת התרבות, בית סוהר תל מונד. לא הייתי מאמין, שבמדינת ישראל קיים מנהג ברברי, כמו זה המכריח את האסירים לעשן בכריעה.

מושה הזחמני, רמת-גן

בזמן המנדט קיים היה מוסד (בתל מונד), שאליה נשלחו ילדים פושעים, ועם תום תקופת המנדט, נשלחו רבים מן הילדים לבתיאם. מדוע לא תבקרו במקום זה ותראו,

שהמקום מתאים בהחלט לילדים, הנמצאים בבתי הסוהר. ברכה כהן, טבריה. המוסד על ידי תל מונד קיים כמוסד פתוח, וכל המוסדות מסוג זה, הוא משיי פיע על הנוער לרעה. השופטים אינם חפצים לשלוח נערים, שבצעו פשעים רציניים למוסד פתוח זה.

תורת האומה

יש ועצבת גדולה, עד כדי אימה, תוקפת אותך דוקה בימי גיל ורגנים. המרירות משתררת בתדירותך ומזועזעת אותך עד לאבוד המשקל, בחינת אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי, ואתה נקלע בין תקוה ויאוש, בין התלהבות ושמןון, ללא מוצא.

אלה שהיו ברוכי כשרונות וצמאים לחיים נפלו במערכות, בעוד אביביהם פורו הים, וכבר הם נשכחים. ערי ישראל, אשר גדלו וגבולותיהן פרצו צפונה ונגבה, היכן הם עוצרי הזכרון לאלה אשר קדשו אותן בדמם? מדוע יתנוססו בנינים בני שבע ועשר קומות, ועדיין אינה מודקרת הד-האחת, אשר תזכיר במצעים מסמרי-שער ומרוממי-נפש, ותנציח את האתמול, הקרוב כל כך?

אפשר למצוא משפחות של בנים והורים, קרובי החללים -- אלמנות ונספם, שהם שקועים בביוון ורעב, אימת חוסר עבודה, קשיים ויסורים, בהשגת תמיכה מקצת. אכן, משהו אינו כשורה אצלנו...

כל איש בישראל, כל מפקד ושר, ידע נא: אם בנינו ובנותינו הלכו ואינם, הרי בשביל כל בית ישראל יצאו למלחמה, ובש"ביל כל בית ישראל נפלו -- וכל בית ישראל צריך להתאבל עליהם ולזכרם.

להפסיק את העלייה?

בהעולם הזה (692) ציטטתם את דברי ד"ר ברנשטיין בצורה בלתי הוגנת. יכול הקורא לחשוב, שד"ר ברנשטיין הציע לכ" נסת להפסיק את העלייה. ד"ר ברנשטיין לא הציע כלל וכלל להפסיק את העלייה, אלא הזהיר שאם הממשלה תמשיך בשיטה הכלכלית הנוכחית תחליש העלייה את המדינה.

יהודה וייס, רחביה, ירושלים

דברי מר ברנשטיין לפי רשימות הכנסת „אנו צריכים לזקק את עמדתנו (נכנס למצב הבינלאומי)... (לגבי עמדתנו הכלכלית) אני לוקח על עצמי לפעמים את התפקיד של אפיקורס... אינני יודע אם העלייה ברגע זה מחזקת את עמדתנו או מחלישה אותה... לא הייתי מתבייש אילו הייתי מאמין, שצריך לצמצם את העלייה... חלק גדול מחברי הממשלה המאמין בכך ואינם מעיזים לומר זאת... אני טוען כי בפולטיקה כלכלית אחת אפשר לקלוט את העלייה... הפסקה שניה באה כתגובה לקריאת בנינים מצד „חרות". בפ"י פולטיקה קאי מנוסה כמד ברנשטיין מצדיקה ציטטה זו את מסקנת ערוך הכנסת של העולם הזה, כי היתה זאת הפעם הראשונה, שהועלתה בכנסת באופן מעשי האפשרות להפסיק את העלייה כפתרון למשבר הכלכלי-רותי, רותי.

תמהה אני כיצד מצאה רותי את התייורים ויכלה לקנות מהם את הדולרים (העולם הזה 692), בו בזמן שאני כבר שבוע שלם מחפשת אותם -- ואיני מוצאת. אולי ייעצו לי רותי או דוש איפה נמצא יצור זה הנקרא תיר, כי לא נשארו לי שום נקודות הנעלה. פנינה חנוך, ירושלים.

ראיתי כמו עיני

שומר החזק

כשנמאס לנו לחיות במסגר הצנוע, ומשרד העליה טרב לתת לנו אשרת נסיעה - לחו"ל, החלטנו (אשתי ואני) לנסוע לנצרת. השוטר הערבי, ליד המח"ס, לא העמיד קשיים בפנינו, וכעבור רגעים מספר ישבנו ליד שולחן ערוך במסעדה.

אחרי ארוחה דשנה (קרב, שישליק, סלטים, משקאות) שדמתה יותר לחלוט מן העבר הלא רחוק, נטענו חזרה. בהתחשב עם המחסום, לא קנינו מאומה. ליד המחסום עצרנו השוטר, ערוך ביד קה קפדנית בכל המכונית, ובקול חמוד שאנגו, „האם יש לכם קפה, ביצים, נעלים, או בדים?" ענינו בשלילה. השוטר התכוונן ולחש לאשתי: „אולי את רוצה לקנות נקודות לנעלים?" בעל סיפור זה מתתיחו ארזי מירושלים וזה בפרס של 5 ל"י.